

Opinia do ustawy o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców
(druk nr 609)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa o łagodzeniu skutków kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców wprowadza szereg nowych rozwiązań mających na celu pomoc przedsiębiorcom w okresie kryzysu finansowego.

Przepisy w zakresie udzielania pomocy publicznej dotyczą wyłącznie tych przedsiębiorców, którzy ze względu na kryzys ekonomiczny znaleźli się w przejściowych trudnościach finansowych i spełniają określone w ustawie warunki.

W zakresie wsparcia zatrudnienia u tego typu przedsiębiorców ustawa przewiduje nowe tytuły świadczeń finansowanych ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych tj.:

- 1) świadczenie na częściowe zaspokojenie wynagrodzeń na czas przestoju ekonomicznego oraz
- 2) świadczenie na częściowe zrekompensowanie obniżenia wymiaru czasu pracy.

Wymienione świadczenia udzielane będą przez dysponenta Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych na podstawie wniosku i umowy zawartej z przedsiębiorcą w przejściowych trudnościach finansowych.

Ponadto tego rodzaju przedsiębiorcy mogą obniżyć pracownikom wymiar czasu pracy z proporcjonalnym obniżeniem wynagrodzenia za pracę bez konieczności dokonywania tzw. wypowiedzenia zmieniającego określonego w przepisach Kodeksu pracy. Ustawa przewiduje, że obniżenie wymiaru czasu pracy nie będzie mogło być stosowane dłużej niż

przez okres 6 miesięcy, zaś wymiar czasu pracy danego pracownika, po zastosowaniu obniżenia, nie będzie mógł być niższy niż $\frac{1}{2}$ pełnego wymiaru czasu pracy.

Ustawa przewiduje możliwość skorzystania przez przedsiębiorcę znajdującego się w przejściowych trudnościach finansowych z instytucji przestoju ekonomicznego. Pracownik, który wyrazi zgodę na objęcie go przestojem ekonomicznym (nie dłużej jednak niż przez łączny okres 6 miesięcy) ma zapewnione gwarancje finansowe w postaci otrzymania kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę w części finansowanego ze środków przedsiębiorstwa, a w części ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych.

Przedmiotowa ustawa określa również zasady wsparcia ze środków Funduszu Pracy przedsiębiorców znajdujących się w przejściowych trudnościach finansowych w zakresie inwestowania w podwyższenie kwalifikacji zatrudnionych pracowników. Wymienione wsparcie przeznaczone jest dla przedsiębiorców posiadających fundusz szkoleniowy. W celu zachęcenia pracodawców do tworzenia funduszu szkoleniowego w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wprowadzony został przepis, w myśl którego wpłaty na fundusz szkoleniowy będą zaliczane do kosztów działalności pracodawców. Ponadto pracownicy, którzy zdecydują się na podwyższanie kwalifikacji w formie szkolenia lub studiów podyplomowych będą otrzymywali stypendium ze środków Funduszu Pracy.

Natomiast z rozwiązań z zakresu prawa pracy będą mogli skorzystać wszyscy przedsiębiorcy. Rozwiązania te przewidują:

- 1) wydłużenie okresu rozliczeniowego czasu pracy, maksymalnie do 12 miesięcy, co pozwoli na bardziej elastyczne gospodarowanie czasem pracy pracowników w zależności od zapotrzebowania na pracę w poszczególnych miesiącach,
- 2) stosowanie przez przedsiębiorcę różnych godzin rozpoczynania i kończenia pracy w poszczególnych dobach pracowniczych, przy czym ponowna praca w tej samej dobie nie będzie traktowana jak praca w godzinach nadliczbowych,
- 3) stosowanie różnych godzin rozpoczynania i kończenia pracy w poszczególnych dobach pracowniczych, na wniosek uprawnionego pracownika (takie uprawnienie będzie przysługiwało pracownikowi opiekującemu się dzieckiem w wieku do 14 roku życia lub opiekującemu się członkiem rodziny, który ze względu na stan zdrowia wymaga osobistej opieki pracownika),

- 4) stosowanie ograniczenia w zatrudnianiu tego samego pracownika na podstawie umowy o pracę na czas określony, polegające na możliwości pozostawania w takiej formie zatrudnienia łącznie przez okres nieprzekraczający 24 miesięcy.

Stosowanie przez przedsiębiorcę wydłużonego okresu rozliczeniowego czasu pracy, a także różnych godzin rozpoczynania i kończenia pracy w poszczególnych dobach pracowniczych będzie możliwe na podstawie układu zbiorowego pracy lub porozumienia zawieranego z zakładową organizacją związkową. Natomiast w przypadku, gdy taka organizacja u danego przedsiębiorcy nie działa – na podstawie porozumienia zawieranego z przedstawicielami pracowników wyłoniionymi w trybie przyjętym u przedsiębiorcy.

Przedmiotowa ustawa, jako program pomocowy oparty na pkt 4.2.2 Komunikatu Komisji-Tymczasowe wspólnotowe ramy prawne w zakresie pomocy państwa ułatwiające dostęp do finansowania w dobie kryzysu finansowego i gospodarczego podlega notyfikacji do Komisji Europejskiej.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Natomiast przepisy dotyczące świadczeń finansowanych z Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, dofinansowania kosztów szkoleń i studiów podyplomowych oraz wypłaty stypendiów dla pracowników będą stosowane od dnia ogłoszenia pozytywnej decyzji Komisji Europejskiej o zgodności pomocy publicznej przewidzianej w tych przepisach ze wspólnym rynkiem.

Należy dodać, iż pomoc przewidziana w tej ustawie będzie stosowana do dnia 31 grudnia 2011 r.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Sejm uchwalił przedmiotową ustawę na 45 posiedzeniu w dniu 1 lipca 2009 r. Projekt ustawy został wniesiony do łaski marszałkowskiej przez Radę Ministrów (druk sejmowy nr 2044), ale jest wynikiem prac prowadzonych w ramach Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno-Gospodarczych. Projekt ustawy był przedmiotem prac sejmowej Komisji Finansów Publicznych, Komisji Polityki Społecznej i Rodziny oraz podkomisji nadzwyczajnej. W wyniku przeprowadzonych prac projekt ustawy uległ zmianom. Wprowadzone zmiany polegają m.in. na tym, że :

- wymagany spadek obrotów gospodarczych (będący jedną z przesłanek udzielenia pomocy przedsiębiorcy) będzie wynosił nie mniej niż 25 %, a nie – jak było w

przedłożeniu rządowym - 30 %; okres, w którym spadek ma ten ma być liczony został skrócony z roku do 3 miesięcy(art. 3 ust.1 pkt 1),

- przepisami ustawy będzie objęty także przedsiębiorca, który otrzymał pomoc publiczną na wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego ze środków Funduszu Pracy, ale od dnia wydania decyzji w tej sprawie upłynęło co najmniej 12 miesięcy (art. 3 ust.1 pkt 6),
- pracodawca został obowiązany do poinformowania pracownika na piśmie o przyczynie odmowy ustalenia indywidualnego rozkładu czasu pracy (art. 11 ust. 2),
- przedsiębiorca w przejściowych trudnościach finansowych zamiast refundacji kosztów poniesionych na szkolenia i studia podyplomowe pracowników będzie otrzymywał z tego tytułu dofinansowanie (rozdział 4).

Podczas drugiego czytania zgłoszonych zostało 19 poprawek. Poprawki te dotyczyły m.in.:

- ograniczenia przepisów dotyczących elastycznego czasu pracy jedynie do przedsiębiorców znajdujących się w przejściowych trudnościach finansowych,
- wyłączenia możliwości stosowania przedłużonego okresu rozliczeniowego czasu pracy wobec pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach i szczególnym charakterze, o których mowa w ustawie o emeryturach pomostowych oraz ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- wprowadzenia zasady, zgodnie z którą umowa o pracę zawarta na okres dłuższy niż 24 miesiące przekształca się z mocy prawa w umowę na czas nieokreślony.

W czasie trzeciego czytania wszystkie poprawki zostały odrzucone.

III. Uwagi szczegółowe

1. Uwaga do art. 14 ust. 1 pkt 1 lit. a i art. 14 ust. 1 pkt 3 lit. a tiret pierwsze – terminy liczy się od dnia a nie po dniu. Propozycja poprawek:

w art. 14 w ust. 1 w pkt 1 w lit. a i w art. 14 w ust. 1 w pkt 3 w lit. a w tiret pierwszym wyrazy "po dniu" zastępuje się wyrazami "od dnia";

2. Z literalnego brzmienia art. 15 ust. 1 wynika, że dokumenty, które należy dołączyć do wniosku stanowią podstawę do uzyskania świadczeń wskazanych w art. 14 ust. 1 pkt 1.

Natomiast podstawą do uzyskania tych świadczeń jest umowa zawarta z dysponentem Funduszu.

Stosowna poprawka:

w art. 15 w ust. 1 skreśla się wyrazy "stanowiącymi podstawę do uzyskania świadczeń wskazanych w art. 14 ust. 1";

3. W art. 15 ust 2 sprecyzowano, jakiego rodzaju dokumenty należy dołączyć do wniosku. Natomiast na mocy art. 19 pkt 6 minister właściwy do spraw pracy ma określić, w drodze rozporządzenia, wymagane dokumenty uzasadniające wniosek. Z załączonego projektu rozporządzenia wynika, że są to jeszcze inne dokumenty niż te, które zastały określone w ustawie. W związku z powyższym wydaje się zasadnym, aby wyjaśnić tę kwestię i ewentualnie rozważyć możliwość wprowadzenia otwartego katalogu dokumentów, które należy dołączyć do wniosku..

Stosowna poprawka:

w art. 15 w ust. 2 zdanie wstępne otrzymuje brzmienie:

"2. Do wniosku dołącza się w szczególności:";

4. Poprawka redakcyjna do art. 16 ust.1:

w art. 16 w ust. 1 wyraz "zobowiązany" zastępuje się wyrazem "obowiązany";

5. Art. 17 ust. 1 stanowi, iż w celu uzyskania świadczeń określonych w art. 14 ust. 1 przedsiębiorca w przejściowych trudnościach finansowych występuje za pośrednictwem kierownika Biura Terenowego Funduszu właściwego ze względu na siedzibę tego przedsiębiorcy o zawarcie umowy z dysponentem Funduszu. Należy zauważyć, że przedsiębiorca w przejściowych trudnościach finansowych uzyskuje prawo do określonych świadczeń, jeżeli złoży stosowny wniosek oraz wymagane dokumenty. Natomiast umowa zawarta z dysponentem Funduszu stanowi podstawę do uzyskania środków na finansowanie tych świadczeń.

Stosowna poprawka:

w art. 17 w ust. 1 po wyrazach "W celu uzyskania" dodaje się wyrazy "środków na finansowanie";

6. Uwaga do art. 18 - na rachunek mogą być przekazane środki finansowe, a nie świadczenia.

Stosowna poprawka:

w art. 18 wyraz "Świadczenia" zastępuje się wyrazami "Środki na finansowanie świadczeń";

7. W konsekwencji powyżej zaproponowanych poprawek należy również zmienić art. 19 pkt 1 zawierający upoważnienie dla ministra właściwego do spraw pracy do określenia, w drodze rozporządzenia, szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty świadczeń, o których mowa w art. 14 ust. 1 pkt 1 i 2,

Stosowna poprawka:

w art. 19 w pkt 1 wyraz "wypłaty" zastępuje się wyrazami "przekazywania środków na finansowanie";

8. W myśl art. 20 dysponent Funduszu może upoważnić Dyrektora Krajowego Biura Funduszu do wykonania określonych czynności w całości lub w części. Wydaje się, iż precyzowanie zakresu upoważnienia do dokonania czynności w całości lub w części jest zbędne.

Stosowna poprawka:

- *w art. 20 skreśla się wyrazy ", w całości lub w części";*

9. Poprawka redakcyjna do art. 21:

w art. 21 wyraz "zobowiązany" zastępuje się wyrazem "obowiązany";

10. Poprawka redakcyjna do art. 25 ust.1:

w art. 25 ust 1 wyrazy " numery PESEL i miejsca zamieszkania" zastępuje się wyrazami " numer PESEL i miejsce zamieszkania".

Danuta Drypa

Główny legislator